

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Epilogus quo dilucidius auctoris opinio explicatur. Memb. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

libus rebus eius intellectus illustrati, qui cæteris lectis, in quibus alij lucem copiosam inveniunt, adhuc iacebat in tenebris. Quæ causa me etiam impulit, ut tam hoc loco, quam in Concordia, sequentem huius materiæ epilogum adiungerem.

MEMBRUM XIII.

Epilogus, quo dilucidius auctoris opinio explicatur.

VT, quasi ad epilogum redigentes quæ hæcenus dicta sunt, paucis discretisque verbis nostram proponamus sententiam, primò meditamur Deum optimum maximum (ut re vera fuit) ante omnem actum liberum suæ voluntatis per scientiam merè naturalem, atque mediam illam inter liberam & merè naturalem, comprehensione suæ essentia prævidentem omnia vniuersim, quæ sub ipsius erant potestate, inter quæ erant infinitæ creaturæ insente præditæ, quas condere poterat, infinitique ordines rerum, auxiliorum, & circumstantiarum, non solum in quibus varias huiusmodi creaturas sed etiam illas solas, quas creare constituit, poterat collocare: prævidentem insuper, quid in illis omnibus ordinibus pro arbitrio singularum creaturarum merè præditarum futurum erat, ex hypothesi quòd hunc vel illum ordinem, cum his, vel illis auxiliis ex parte sua, & cum his, vel illis circumstantiis condere veller.

Prædestinationis explicatio.

Tunc verò ex illis omnibus ordinibus, inscrutabili iudicio & sapientia sua, vnico simplicissimòque actu suæ voluntatis statuisset simul totum eum ordinem, tum aliarum rerum, tum hominum & Angelorum, qui à prima rerum constitutione cepit, & vsque ad consummationem sæculi decurret, cum auxiliis & donis, quæ tam Angelis, quam hominibus ex parte sua conferre statuit, ut in manu consilij cuiusque in tali ordine constituti liberum foret, vel ad vitam æternam peruenire, vel ab ea in æternam miseriam desistere, atque adedò ut in eo ordine rerum pro arbitrio suo eas circumstantias variate possit, quas in arbitrij sui potestate situm est variare.

Et autem actu diuinæ voluntatis, eaque electione totius illius ordinis rerum & auxiliorum, potius quam alterius, prout talis ordo à Deo emanat; prædestinati fuerunt, tum Angeli, & homines adulti, quos Deus prævidebat, sive cum maioribus, sive cum minoribus auxiliis & occasionibus suæ salutis, pro libertate sui arbitrij in gratia finituros tandem terminum viæ sibi præscriptæ, tum etiam ij paruuli, quos Deus in eo ordine rerum è vita discessuros prævidebat suscepto prius remedio contra originis peccatum, atque adedò in gratia ex Christi meritis collata. Reliquos verò homines & Angelos, quos in eodem ordine rerum, vel propria, vel primi parentis libertate, nem obituros in culpa lethali prævidebat, actu illo suæ voluntatis, electioneque illius ordinis rerum non prædestinavit, tamen illo eodè actu omnibus prouiderit sufficienter, ut si per ipsos, primùmve parentem non staret, vitam æternam consequerentur: imò, statuendo conferre nonnullis eorum abundantiora & præclariora auxilia, quam multis ex prædestinatis, longè melius circa vitam æternam consequendam illis prouidit, ac proinde maiori sua culpa eam amittunt.

Quòd verò Deus omnem ordinem rerum, circumstantiarum, & auxiliorum, quo quidam solùm in particulari fuerunt re ipsa prædestinati, reliqui

A verò minimè, potius elegerit, quam quemcumque alium ex infinitis, in quibus prævidebat rem longè aliter euenturam, atque adedò, quòd eligendo eum ordinem voluerit eis in particulari (sive constitutis in parte ordinis aptiori, sive minùs apta ad salutem) conferre ea auxilia ex parte sua, maiora aut minora, quibus prævidebat eos beandos, reliquis verò, sive in parte ordinis aptiori, aut minùs apta ad salutem constitutis, sive cum maioribus, sive cum minoribus auxiliis, licet potuissent vitam æternam consequi, & multi eorù longè faciliùs, quam multi prædestinati: prævidebat tamen, vel ipsorum, vel primi parentis libertate, futurum esse, ut vitam in lethali peccato terminarent, essentque de numero reproborum, nulla profectò fuit, rã ex parte eorum, qui prædestinati, quam eorum qui non prædestinati fuerunt, causa aut ratio, quæ eos ita discreuerit, ac impares fecerit, sed id totum in liberam Dei voluntatem referendum est, qui prouidens omnibus sufficienter, & aliquibus ex reprobis abundantius, quam plerique prædestinatorum, eligere voluit potius talem ordinem rerum, quam alium, suæque dona eo potius modo, quam alio voluit distribuere. Quare autem, cum prævideret tãtam hominum & Angelorum multitudinem ipsorummet, aut primi parentis libertate perituram, id ita voluerit, exclamandum est cum Paulo, *O altitudo diuinarum sapientia & scientia Dei quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius, &c.* Ex hoc capite spectata hominum prædestinatio, meritò in Scripturis sanctis dicitur fuisse secundùm propositum & liberam electionem Dei, qui quos voluit elegerit, ut eos potius quam alios, prædicto modo prædestinaret: meritò etiam, qui ita electi & prædestinati sunt, quasi forte vocati & prædestinati sunt.

Reprobationis nulla est causa ex parte Dei.

D Dicimus nihilominùs, eligente Deo ex sua æternitate eum ordinem rerum potius, quam aliù, quòd hi adulti potius, quam illi, fuerint talis ordinis electione ac prouidentia prædestinati, atque adedò electio illa & prouidentia rationem habuerint prædestinationis potius comparatione horù adulatorum, quam illorum, rationem seu conditionem, à qua vtrumque dependebat, fuisse, quòd cum vtrique ita in eo ipso ordine rerum vii possent suo arbitrio, ut viam in gratia finirent, ac beati euaderent, hi tamen, & non illi, id erant prælituri, idemque Deus altitudine sui intellectus, supra id quod libertas arbitrij, contingentiaque rerum postulat præviderit. Si namque, ut re vera potest, res non esset ita euentura, eadem electio talis ordinis haberet quidem rationem prouidentia in beatitudinem, non verò prædestinationis, comparatione eorundem adulatorum quorum modò prædestinatio exiitit.

E Si ergo per impossibile ponamus Deum, dum hunc ordinem rerum ac auxiliorum elegerit, habuisse quidem plenissimam scientiam naturalem, qua naturas omnium rerum, complexiones earum necessarias, etiam eas, quæ ex dispositione causarum fatali quadã necessitate tales sunt, & habitudines mediò ad fines plenissimè cognouerit, qua denique rebus omnibus, etiã libero arbitrio præditis, de mediis omnibus ad fines, tam naturales, quam supernaturales; iuxta naturam cuiusque accommodatis prouidere perfectissimè nouerit, at non habuisse scientiam illam mediam inter liberam & merè naturalem, qua altitudine sui intellectus determinationem liberi arbitrij creati: ac proinde complexiones contingentes, quæ ab eo pendent, penetraret, vtrique ista eadem electio talis ordinis rerum habuisset quidem

ratio

Reprobationis ratio.

rationem providentiae in beatitudinem comparatione creaturarum omnium rationalium: attamen, quemadmodum Deus tunc nesciret quae nam earum in eo ordine rerum pro libertate sui arbitrii in vitam aeternam essent periturae, sed quam incertum id in se est, tam incertum esset Deo, ita electio illa & providentia, nullius creaturae comparatione, adiunctam habuissent rationem praedestinationis, quae certitudinem assequenda beatitudinis, ex certitudine divinae praescientiae provenientem, in se includit. Quod fit, ut quemadmodum ratio praedestinationis cuiusque adulti pendet a praescientia, qua Deus praevideat eum per certam quandam media beatum, eamque addit praedestinationis supra providentiam, ita certitudo tota, quod praedestinatus in vitam aeternam sit deventurus, ab eadem praescientia pendeat, in eamque solum referenda sit: non vero in electionem ordinis rerum, in divinamque providentiam, quae circa homines & Angelos in beatitudinem dirigendos versatur.

Quomodo praedestinatio de liberam arbitrium coherant.

Hinc iam facile patet, quam ratione libertas arbitrii nostri & Angelorum, cum divina praedestinatione cohaereat, perindeque integrum fuerit cuique Angelorum, & sit modò cuique hominum adultorum in vitam aeternam pervenire, aut non pervenire: ac si electio ordinis rerum, quem Deus ex aeternitate elegit, rationem praedestinationis adiunctam non habuisset. Etenim, si ab electione illius ordinis secludas praescientiam, qua Deus novit, quid in eo toto futurum erat per liberum arbitrium hominum & Angelorum, solumque relinquant praescientiam merè naturalem ad eum ordinem eligendum, providendumque, rebus accommodatè ad suos fines necessariam, atque adeò ab electione illa secludas rationem praedestinationis, relinquantque eam intra limites solum divinae providentiae in beatitudinem, facile patebit cohaerere cum ea libertatem arbitrii nostri & Angelorum: quippe cum, quam liberum est unicuique nostrum pervenire, aut non pervenire in beatitudinem, & quam incertum in se est, quid horum sit futurum spectata solum libertate arbitrii nostri, tam incertum esset Deo, essetque ita pro libertate arbitrii nostri cum mediis suae providentiae cooperatur, ut ad beatitudinem perveniremus, an non. Cum ergo non quia Deus praesciuit nos cooperaturos hoc, vel illo modo, perventurosque, aut non perventuros in vitam aeternam, id taliter futurum sit, sed è contrario, quia futurum erat pro libertate arbitrii nostri, id Deus altitudine sui intellectus praesciuerit, praesciissetque contrarium, si, ut potest, contrarium esset futurum, fit, ut praescientia, quam praedestinatio supra electione illius ordinis rerum, divinamque providentiam addit, nihil omnino libertatis à nobis adimat, sed perinde liberos ad operandum hoc, vel illo modo, & ad perveniendum in beatitudinem, aut ab ea deflectendum, nos relinquat, ac si in Deo non esset praedestinatio, sed sola providentia. Licet enim haec duo non cohaereant, quòd sumus praedestinati, & nò sumus in vitam aeternam perventuri, vel quòd Deus praesciat nos ita cooperaturos, ut in vitam aeternam perveniamus, & non ita cooperemur, & idcirco in sensu composito fieri omnino nequeat, quin praedestinatus in vitam aeternam perveniat, quia tamen, si nos, ut possumus, non esse ita cooperaturi, ut in vitam aeternam deveniremus, praedestinatio illa, & praescientia non fuisset in Deo, fit, ut in sensu diviso tam liberi maneamus, & tam fieri possit, modò praedestinatum non beari, ac si praedestinatio non esset.

Verum non arbitramur ita à Deo praedestinationem esse factam, quasi prius ex his, quos creare decre-

Molina in D. Thom.

A uit, nulla ratione habita arbitrii cuiusque, constituerit hos solum in particulari praedestinate, perducereque in vitam aeternam, reliquos vero minime, sed eos reprobare propter peccata, quae eo ipso, quòd nò sunt praedestinati, sciebat illos habituros, constituisseque id eo fine, ut simul haberet, in quibus, tum suam misericordiam, & munificentiam, tum suam iustitiam vindicari in aeternum manifestaret, ut verò decretum illud suae voluntatis executioni maderet, quasi insidiatum fuisset libero arbitrio, tam eorum, quos praedestinare, quam eorum, quos in numero reproborum relinquere intendebat, prioribus quidem quaerendo media, modos, ac circumstantias, quibus in quocumque euentu vitam aeternam consequerentur, à posterioribus vero de industria ita abstulisse auxilia (relinquendo tamen semper necessaria) & tales quaesivisse modos, ac circumstantias, ut tandem à regno exclusi aeternis suppliciis damnarentur. Neque item arbitramur bonum usum liberi arbitrii, intellectivè in eam partem, quae ad salutem conducit, perdere à sola praedestinatione, & effectibus illius, quasi praedestinatus non possit flectere arbitrium suum in partem oppositam, non secus ac si non esset praedestinatus, & quasi reprobis non possit ita vi suo arbitrio, ut vitam aeternam assequatur, perinde ac si esset praedestinatus: quòd planè errorem in fide existimamus. Praedictaque omnia indigna esse censemus maiestate, & bonitate divina, redderentque excusabilem fati decursam vitae reproborum, & cum Scripturis sacris, ut in superioribus est ostensum, minime consentiant, multisque erroribus occasionem in Ecclesia praebuerunt.

Quod arbitramur est, Deum omnia omnino, quae futura erant praevidentem, ita sua sapientia, bonitate, misericordia, ac iustitia unico electionis actu simul elegisse ex parte sua totum eum ordinem rerum, qui à prima rerum constitutione coepit, & usque ad consummationem saeculi decurret, ac si, non existente in eo praescientia de rebus per arbitrium creatum futuris, eundem per partes, prout res successu temporis evenissent, elegisset. Vnde credimus, Deum tam ex animo ab aeternitate statuisse condere in suam beatitudinem, in temporeque condidisse Angelos omnes, & homines in statu innocentiae, ac si de casu ac ruina quorundam Angelorum, ac priorum partem nihil praevideret. Id quod attestatur abundantissima ac praeclarissima dona, & auxilia, cum quibus omnes condidit, & de quibus singulis, ut summa cum facilitate, proprio arbitrio, ac meritis in vitam aeternam devenirent, providit. Consentitque cum divina veritate, ac bonitate, significantque aperte sacrae literae. Neque arbitramur, Deum ex sua aeternitate ruinam Angelorum, & hominum (ut haberet, quos iuste puniret) intendisse, aut ea fuisse delectatum: quin potius, praeter ipsius intentionem, atque ut ita dicam, contra ipsius velleitatem accidisse, quae sicut contrarium intendebat, ita etiam, si per ipsos nò stetit, contrarium expebar. Quia verò ita eos in suam beatitudinem condere constituebat, ut propria libertate, ac meritis feliciter & gloriosius in eam deducerentur, ad ipsius providentiam pertinebat, vel le permittere ea peccata, quae tam Angeli, quam homines ita feliciter conditi, perpetrare vellent, per suamque sapientiam, iustitiam, bonitatem, ac misericordiam, maiora bona inde elicere, quos peccatores in aeternum puniendo, ut in eis ipsius vindictiva iustitia exerceretur, quorundam vero miserendo, eiusque per Filium suum, aequitate ac rigore suae iustitiae vindictivae servatis, mirabiliter subveniundo, &c.

Arbitramur ergo, Deum in aeternitate sua praevidentem,

Ff

Dei omnia condidit ut omnia bearet.

*Deus genu
omne homi
num per Fi
lium suum re
dimeret vo
lunt.*

videntem, ex hypothesi, quod Angelos, & homines in statu innocentie conderet, futuram ruinam quorundam Angelorum, & totius generis humani, perinde sua infinita bonitate ac misericordia motum, simul cum ea parte ordinis rerum, quæ fuit à prima rerum conditione usque ad lapsum primorum parentum, ex eadem æternitate reintegrationem generis humani per Christi aduentum ac merita, reliquumque ordinem usque ad consummationem sæculi decurrentem elegisse, ac si ignoras quid futurum esset, eandem post lapsum primorum parentum reparationem generis humani elegisset. Quia verò reliqua generis humani peccata ex lapsu primorum parentum tamquam ex radice sunt sequuta, utique sicut lapsus ille non fuit ex intentione ac voluntate Dei, ita neque peccata & perditio cæterorum, quæ in reliquo ordine lapsum primorum parentum insequente cernuntur, ex intentione & voluntate fuit Dei, sed potius contra ipsius velleitatem cœnunt. Quod sit, ut vniuersum verum sit Deum ex parte sua velle omnes absque ulla exceptione saluos fieri, & nolle mortem peccatoris, sed magis ut conuertatur, & viuat. Quia tamen tantum malum est offendisse infinitam Dei maiestatem & bonitatem, expediēbatque propter alios optimos fines, quos alibi ex parte explicauimus, genus humanum in hac vita non reparari per Christum ad felicitatem status, à quo deciderat, sed relinqui his miseris animæ & corporis obnoxium, quas experitur, vt vel ea ratione in effectibus, ac pœnis grauitas illius peccati eluceret tum propter alios egregios fines, inde effectum est, vt licet Deus ex æternitate reparationem generis humani per Filium suum hominem factum constituerit, quod beneficium omnibus mortalibus voluit esse commune, sua tamen sapientia, inscrutabilique iudicio constituerit, vt neque alio tempore aut aliter Christus in mundum veniret, neque promulgatio aduentus illius, vt homines per fidem fructu redemptionis potirentur, aliter in lege natura scripta, & gratia ex parte sua fieret, quam sit facta, totiusque decursus militantis Ecclesiæ hominum arbitrio, constitutionique vniuersi committeretur, sepius innouando vocationem ad fidem, promulgationemque aduentus Christi in variis mundi ætatibus, variisque aliis modis misericorditer suppetias suæ Ecclesiæ ferendo, ac prouidendo.

Quod itaque asserimus est, Deum, electione totius ordinis rerum, qui usque ad consummationem sæculi decurrit, quantum est ex parte sua, salutem omnium expetiuisse. Deinde verò constituisse quemlibet adultum in manu consilij sui in eo ordine rerum, vt ad quod veller, liberè porrigeret manum, atque adeo beatus, vel miser, prout mallet, euaderet, ac si nulla in Deo esset præscientia de rebus per liberum arbitrium creati futuris, quæ in eo rerum ordine perueniunt, aut non perueniunt essent in vitam æternam, atque adeo perinde ac si nulla in Deo esset prædestinatio, sed sola prouidentia, qua eodem modo ex æternitate constitueret prouidere hominibus circa beatitudinem, quo in tempore, post agnitionem successum quarundam rerum, idem constitueret, ac prout non minus liberos manere adultos post prædestinationem, vt ad quod voluerint porrigerent manum, atque adeo vt beati vel miseri euaderent, quam si nulla in Deo præcessisset prædestinatio, sed ita cuiusque salus incerta esset Deo, atque secundum se incerta existit.

*Conclusio
auctoris sententiam comple
ctens.*

Hæc ergo conuolutione comprehendere potest nostra sententia. Quod Deus hunc ordinem auxiliorum, & cæterarum rerum, in quo præuidebat tum

quosdam adultos pro sui arbitrij libertate, tum quosdam paruulos sine sui arbitrij libertate peruenituros in vitam æternam, reliquos verò minimè, potius elegerit, quam quemcumque alium, in quo res aliter euenisset, atque adeo quod electione potius huius ordinis, quam alterius, hos prædestinauerit potius quam illos, nulla fuit causa, aut ratio ex parte prædestinatorum, sed id totum in liberam Dei voluntatem referendum est. Quod verò electio huius ordinis rationem habuerit prædestinationis comparatione horum adultorum, & non illorum, ratio seu cœditio ex parte adultorum, à qua id pendeat, fuit, quod pro sua innata libertate hi, & non illi, ita per suum arbitrium essent cooperaturi, ad terminum viæ in gratia peruenirent, Deusque altitudine sui intellectus id præiudicet. Licet autem, vt Deus vnum potius ordinem, quam alium, elegerit, alligatus non fuerit vsui liberi arbitrij præiudicet, in multis tamē rebus constituendis rationem illius habere potuit, atque id decens fuit, imò verò re ipsa habuit, vt membro 11. ante postremam conclusionem ostensum est, atque in membro præcedente à calumnia vindictatum. Quod si quis contendat, vel D. Thomam, vel quemcumque alium ex Scholasticis à nostra hac sententia minimè dissentire, cetero ego illi non succenseam: opto enim magis patronos omnes, quam vel vnum aduersarium habere, nedum D. Thomam cuius iudicium & doctrinam tanti facio, vt tunc me securius pedem figere arbitret, cum illum consentientem comperio.

Quod ad antiquiores Patres attinet, vt quoad fieri possit ad concordiam adducantur, sciendum est. Cum duo, vt hæcenus explicatum est, necessaria sint, vt adultus in vitam æternam perueniat, à Deoque fit prædestinatus: vnum, vt Deus ea auxilia, ac media ex parte sua constituerit ei conferre, cum quibus præiudicet illum pro sua libertate ita cooperaturum, vt ad terminum viæ in gratia perueniat: alterum, vt adultus ipse pro sua libertate sit re ipsa ita cooperaturus, primumque à Deo pendeat, secundum verò ab ipso adulto: antiquissimam semper fuisse cœcertationem, an prædestinatio adultorum fuerit secundum præscientiam vsus liberi arbitrij, an verò pro sola Dei voluntate, ac beneplacito. Quidam enim, tam Patres, quam Scholastici, ad cooperationem, nihil diuina gratia, præscientia, & prædestinatione impediētib; in cuiusque arbitrio positam, atque ad salutem necessariam, respicientes, indignumque diuina bonitate, iusticia, & æquitate reputantes, vt absque ulla prorsus consideratione vsus arbitrij cuiusque, maxime vt haberet quos puniret, hos prædestinauerit, illos verò reiecerit, asseruerunt prædestinationem secundum præscientiam vsus liberi arbitrij, meritumque cuiusque fuisse factam. Alij verò attendentes ad auxilia, & dona gratiæ, quæ Deus absque cuiusquam iniuria, non pro ratione vsus arbitrij cuiusque præiudicet, sed pro suo beneplacito, æterna sua prouidentia distribuere constituit, dixerunt, prædestinationem, non secundum præscientiam vsus arbitrij, meritumque cuiusque, sed solum secundum Dei voluntatem ac beneplacitum esse factam: dumque neutri ad duos illos sensus à nobis membro 11. explicatos attenderunt, nempe aliud esse prædestinatio secundum præscientiam vsus liberi arbitrij, quasi pro qualitate, aut propter qualitatem illius ita uterit distribuere bona & auxilia, ac prædestinatio, aliud verò quasi non sine præscientia, habitaque ratione vsus præiudicet prædestinatio, plurimique ex seclatoribus prioris sententiæ limites affirmationis posterioris sensus, aliqui verò ex seclatori

Prædestinationem esse secundum præscientiam vsus liberi arbitrij quos morales possit intelligi.

sectatoribus sententia posterioris, limites negationis prioris sensus transgressi sunt, sibi inuicem non immerito aduersari arbitrantur. Nos duo admoneamus. Primum est, scripturas sanctas ita exponendas esse, ut neque iuxta primū sensum affirmemus prædestinationem fuisse secundum præscientiam vsus liberi arbitrii, meritorumque cuiusque adulti: neque iuxta secundum id negemus. Secundum est, Patres quodammodo eatenus ad concordiam posse reduci, si qui negant prædestinationem fuisse secundum præscientiam meritorum, ac boni vsus liberi arbitrii futuri, accipiantur in priori sensu, quatenus eorum dicta id patientur, in quibus est Augustinus, & eius sectatores. Qui verò fuisse affirmant secundum meritum, & bonum vsum præuisum, exponantur in sensu posteriori, quatenus eorum dicta id ferent, de quorum numero sunt, Athanasius, Origenes, Chrysostomus, Ambrosius, Theodoretus, Theophylactus, omnes in cap. 9. epistolæ ad Romanos, Hieronymus in illud ad Galatas primo, *Cum placuit ei, qui me segregauit ex utero matris mee.* Et ad Hedibiam in expositione quæst. 10. Faustus (non Manichæus, sed in Gallia Episcopus) lib. 1. de gratia & libero arbitrio c. 4. & lib. 2. c. 6. tom. 5. bibliothecæ Patris, & plerique alij. Neque verò dubito quin ab Augustino & cæteris Patribus vnanimi consensu comprobata fuisset hæc nostra de prædestinatione sententia.

DISPUTATIO II.

Utrum Christus per sua merita causa fuerit nostræ prædestinationis.

Pars, quæ negat, suaderi potest primò, ex illo ad Ephesios 1. *In quo & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue:* ergo quod in Christo, & per Christum fuerimus prædestinati, neque Christus quatenus homo, neque merita ipsius, sed sola Dei voluntas, quæ, quos voluit, in Christo prædestinauit, tamquam causa constitui debet.

Secundò, Augustinus de prædestinatione sanctorum cap. 15. ait: *Et gratia sit ab initio fides, siue homo quicumque Christianus, quia gratia homo ille (scilicet nempè quatenus homo) factus est Christus: sed homo ille sine vllis suis, aut alienis meritis ex sola Dei gratuita voluntate, & prædestinatione factus est Christus; quemadmodum eo capite latè ostendit Augustinus: ergo quicumque Christianus neque meritis propriis, nec alienis Christi, vocatur à Deo, aut perducitur ad fidem, sed ex sola Dei gratuita voluntate, & prædestinatione: nõ ergo Christus suis meritis fuit causa prædestinationis nostræ, saltem quoad donum fidei, quod radix & fundamentum est cæterorum donorum, quæ in iustificatione, integròque effectu prædestinationis nostræ sequuntur.*

Tertio, si Christus per sua merita causa fuisset prædestinationis nostræ, maximè quia meruisset nobis primam gratiam, Deusq; prædestinatione æterna constitueret eam nobis propter merita Christi conferre: id autem dici non potest, quia tunc non essemus gratis à Deo iustificati, contra illud ad Romanos 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius,* neque prima gratia esset gratia, quippe collata esset nobis à Deo tamquam debita nobis propter merita Christi, atque adeò non gratis: ergo Christus per sua merita non fuit causa nostræ prædestinationis.

Sit nihilominus prima conclusio: Christus per sua merita non fuit causa prædestinationis nostræ quoad integrum illius effectum, quatenus comprobatur in *D. Thom.*

Per negatiuam suadet.

Secundò.

Tertio.

Prima conclusio.

A hendit non solum dona supernaturalia, sed etiam naturalia, qualia sunt nactum esse complexionem ad virtutem propensam, natum potius esse sub gratia, atque inter Christianos, eoque bene morigeratos, quam in alio tempore, aut inter improbos educatum. Hæc est Driedonis de redemptione & captiuitate generis humani tractatu 2. cap. 2. p. 3. art. 4. Probatur, quoniam Christus non promeruit nobis dona naturalia, sed supernaturalia, quibus in vitam æternam perducimur, quæque in primo parente amisimus: ergo non meruit nobis effectum prædestinationis quoad merè naturalia quæ ad vitam æternam adiuant. Hæc enim ex sola dispositione vniuersi, quam Deus pro suo beneplacito ante riuam generis humani constituit, eueniunt. Quamuis autem, si Adamus non peccasset, atque adeò sibi, & posteris donum iustitiæ originalis non perdidisset, alium cursum ex constitutione ipsa vniuersi, donoque iustitiæ originalis, atque ex paradisi habitatione tenuissent generationes hominū ab eo, quæ post eundem lapsum tenuerunt, nihilominus non aliū multò diuersum tenet ab eo, quem seruassent, esto Deus constituisset nõ reparare genus humanum per Christum, sed illud in peccato totumq; cursum vniuersi suæ naturæ relinquere decreuisset.

Sit tamen secunda conclusio. Naturalia aliqua originem traxerunt ex meritis Christi. Probatur, quoniam multa naturalia iusti suis orationibus ac meritis à Deo obtinuerunt. Isaac enim preces Rebecca ex sterili fecundam reddiderunt. Anna Samuelem filium, Zacharias Ioannem Baptistam, & pleraque alia naturalia iusti orationibus à Deo impetrarunt, impetrabantque in posterum, quorum multa ad salutem plurimorum maximè conferunt: cum ergo merita & orationes, quæ Deo grata fuerunt, vimque obtinendi habuerunt, totam eam vim ex gratia meritis Christi comparata habuerint, fit, ut multa naturalia originem traxerint ex meritis Christi. Eaque de causa paulò ante diximus, generationes hominum post peccatum primorum parentum, non aliū multò diuersum cursum tenuisse ab eo, quem seruassent, si Deus reparare genus humanum per Christum minimè decreuisset.

Tertia conclusio. Christus per sua merita non fuit causa prædestinationis nostræ, quo ad integrum supernaturalem effectum eiusdem prædestinationis. Probatur, quoniam non fuit causa incarnationis, per quam effectum est, ut ipse simul esset homo & Deus, ut ex se est notissimum, ostenditque Augustinus de prædestinatione sanctorum cap. 15. Neque item per propria merita fuit causa suorum meritorum: cum ergo inter effectus supernaturales nostræ prædestinationis primum locum teneat Christi Domini incarnatio, merita, & passio ipsius à quibus reliqui supernaturales effectus originem habuerunt, fit, ut Christus per sua merita integri supernaturalis effectus nostræ prædestinationis causa non fuerit.

Quarta conclusio. Christus per merita sua fuit causa nostræ prædestinationis, nõ solum quoad primam gratiam, quæ iustificamur, & reliqua supernaturalia, quæ illa vsq; ad assequutionem vitæ æternæ consequuntur, sed etiã quoad fidem & omnè aliam dispositionem supernaturalem, quæ ad primam gratiam præparamur, imò etiam quoad miracula, & reliqua omnia supernaturalia, quibus ad vitam æternam iuuamur (si modo Christum ipsum eiusq; merita excipias) quo pacto causa fuit meritoria orationum Stephani, & beate Monicæ, quibus adductus Deus, Paulus, & Augustinus in viam salutis reduxit. Imò multa naturalia ex me-

Prædestinationis nostræ, ut comprobatur etiam naturalis effectus non fuit causa Christi sui meritis.

Secunda conclusio. Prædestinationis effectus aliquos naturales originem trahere à Christi meritis.

Tertia conclusio. Prædestinationis nostræ, quo ad integrum suum effectum supernaturalem Christus per sua merita non fuit causa.

Quarta conclusio. Fuit tamen quoad primam gratiam & omnè aliam dispositionem supernaturalem.